

FRANCISZEK

Konstytucja Apostolska

VULTUM DEI QUAERERE

O ŻEŃSKIM ŻYCIU KONTEMPLACYJNYM

LIBRERIA
EDITRICE
VATICANA

FRANCISZEK KONSTYTUCJA

APOSTOLSKA

VULTUM DEI QUAERERE

O ŻEŃSKIM ŻYCIU KONTEMPLACYJNYM

1. Szukanie Bożego oblicza przenika historię ludzkości, od zawsze powołanej do dialogu miłości ze Stwórcą¹. Mężczyzna i kobieta posiadają bowiem niezbywalny wymiar religijny, który ukierunkowuje ich serce na poszukiwanie Absolutu, na Boga, którego wyczuwalnie – choć nie zawsze świadomie – potrzebują. To poszukiwanie jest wspólne dla wszystkich ludzi dobrej woli.

Także wielu spośród tych, którzy uważają się za niewierzących, uznaje to głębokie pragnienie serca, mieszkające we wnętrzu człowieka i ożywiające każdego mężczyznę i każdą kobietę spragnionych szczęścia i pełni, żarliwych i nigdy do końca nie nasyconych radością.

Święty Augustyn w *Wyznaniach* wyraził to bardzo celnie: „Stworzyłeś nas [...] jako skierowanych ku Tobie. I niespokojne jest serce nasze, dopóki w Tobie nie spocznie”². Niepokój serca rodzi się bowiem z głębokiej intuicji, że to Bóg jako pierwszy poszukuje człowieka, tajemniczo pociągając go do siebie.

Dynamika poszukiwania potwierdza, że nikt nie wystarcza sam sobie, i nakazuje podjąć w świetle wiary drogę exodusu z własnego „ja” skoncentrowanego na sobie. Człowiek decyduje się na ten krok, pociągnięty przez oblicze Świętego Boga i jednocześnie przez „świętą ziemię drugiego [człowieka]”², aby doświadczyć jeszcze głębszej komunii.

Pielgrzymka w poszukiwaniu prawdziwego Boga, właściwa dla każdego chrześcijanina i każdej osoby konsekrowanej na mocy chrztu, staje się, przez działanie Ducha Świętego, *sequela pressius Christi*, drogą upodobnienia do Chrystusa Pana, która wyraża się z wyjątkową skutecznością przez konsekrację zakonną, a zwłaszcza przez życie monastyczne, od samego początku uznawane za szczególnie sposób realizacji sakramentu chrztu.

2. Osoby konsekrowane, które przez samą konsekrację „idą za Panem w sposób szczególny, w sposób prorocki”³, są wezwane do odkrywania znaków obecności Boga w życiu codziennym, do stawania się mądrymi rozmówcami, potrafiącymi rozpoznawać pytania, jakie Bóg i ludzkość nam

---

¹ Por. Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym *Gaudium et spes*, 19, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, Editions du Dialogue, Paryż 1967, s. 553. [Wszystkie kolejne odnośniki do wersji polskiej dokumentów soborowych dotyczą tego wydania – przyp. tłum.]. ² Augustyn z Hippony, *Wyznania*, I, 1, tłum. Zygmunt Kubiak, IW Pax, Warszawa 1987, s. 7.

² Franciszek, Adhortacja apostolska *Evangelii gaudium* (24.11.2013), 169, Wydawnictwo M, Kraków 2014, s. 90.

³ Franciszek, List apostolski do zakonnic i zakonników na rozpoczęcie Roku Życia Konsekrowanego *Świadkowie Radości* (21.11.2014), 2, w: „L'Osservatore Romano” 1(368), 2015, s. 9.

stawiają. Wielkim wyzwaniem dla każdego konsekrowanego i każdej konsekrowanej jest zdolność wytrwałego poszukiwania Boga „oczyma wiary [...] w świecie, który nie dostrzega Jego obecności”⁴, oraz ciągle proponowanie współczesnym mężczyznom i kobietom naśladowania życia Jezusa czystego, ubożego i posłusznego, jako wiarygodnego i pewnego znaku, i stawanie się w ten sposób „żywą egzegezą Słowa Bożego”⁵⁶.

Już od momentu powstania w Kościele życia szczególnej konsekracji, mężczyźni i kobiety, wezwani przez Boga i w Nim zakochani, prowadzili życie całkowicie nastawione na poszukiwanie Jego oblicza, spragnieni odnalezienia i kontemplowania Boga w sercu świata. Obecność wspólnot umieszczonych niczym miasta na górach i lampy na świeczniku (por. *Mt* 5, 14–15), mimo prostoty ich życia, wyraźnie ukazuje cel, do którego zmierza cała wspólnota kościelna, która „kroczy drogami czasu, wpatrzona w przyszłe zjednoczenie wszystkiego w Chrystusie”⁷, zapowiadając w ten sposób niebieską chwałę⁸.

3. Jeżeli dla każdej osoby konsekrowanej słowa Piotra: „Panie, dobrze, że tu jesteśmy” (*Mt* 17, 4) nabierają wyjątkowego znaczenia, to jest tak szczególnie w przypadku osób kontemplatywnych, które w głębokiej komunii ze wszystkimi innymi powołaniami życia chrześcijańskiego „są jakby promieniami jedyne światła Chrystusa, jaśniejącego na obliczu Kościoła”⁹ i „ze względu na swój specyficzny charyzmat poświęcają w ciągu dnia wiele czasu naśladowaniu Matki Bożej, która rozważała pilnie słowa i czyny swojego Syna (por. *Łk* 2, 19. 51), oraz Marii z Betanii, która siedząc u stóp Pana, słuchała Jego słowa (por. *Łk* 10, 39)”¹⁰. Ich życie „ukryte z Chrystusem w Bogu” (por. *Kol* 3, 3) staje się w ten sposób obrazem bezwarunkowej miłości Pana, pierwszego Kontemplatyka, wskazuje na chrystocentryczne nastawienie całego ich życia, do tego stopnia, że mogą powiedzieć z Apostołem: „Dla mnie żyć – to Chrystus!” (*Flp* 1, 21), oraz wyraża totalność, która stanowi głęboką dynamikę powołania do życia kontemplacyjnego¹¹.

Kontemplatycy, jako mężczyźni i kobiety zanurzeni w historii ludzkości oraz pociągnięci blaskiem Chrystusa, „najpiękniejszego z synów ludzkich” (*Ps* 45, 3), znajdują się w samym sercu Kościoła i świata¹², i odkrywają w nigdy niekończącym się poszukiwaniu Boga główny znak i

---

⁴ Jan Paweł II, Posynodalna adhortacja apostolska *Vita consecrata* (25.03.1996), 68, Pallottinum, Poznań 1996, s. 120.

⁵ Benedykt XVI, Posynodalna adhortacja apostolska *Verbum Domini* (30.09.2010), 83, Wydawnictwo M, Kraków ⁶, s. 87.

⁷ Jan Paweł II, *Vita consecrata*, 59, s. 99–100.

⁸ Por. KPK, kan. 573 § 1: *Kodeks Prawa Kanonicznego*, Pallottinum 1984, s. 261.

⁹ Jan Paweł II, *Vita consecrata*, 16, s. 24.

¹⁰ Benedykt XVI, *Verbum Domini*, 83, s. 87.

¹¹ Por. Jan Paweł II, *Vita consecrata*, 18, s. 27–28.

¹² Por. Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*, 19, s. 103; Jan Paweł II, *Vita consecrata*, 3. 29, s. 5–6, 46–47.

kryterium autentyczności ich życia konsekrowanego. Święty Benedykt, ojciec monastycyzmu zachodniego, podkreśla, że mnich to ten, kto poszukuje Boga przez całe swoje życie; w przypadku aspiranta do życia mniszego domaga się natomiast zweryfikowania „*si revera Deum quaerit*”: czy prawdziwie szuka Boga¹³.

Warto wspomnieć, że ogromna liczba kobiet konsekrowanych na przestrzeni wieków aż do naszych dni skupiała i wciąż skupia „całe swoje życie i działanie wokół kontemplacji Boga”¹⁴. Stanowi to znak i proroctwo Kościoła jako dziewicy, oblubienicy i matki; żywy znak i pamiątkę wierności, z jaką Bóg, przez wydarzenia historii, wciąż wspiera swój lud.

4. Życie monastyczne, jako element jedności z innymi wyznaniem chrześcijańskimi¹⁵, przybiera swój własny styl – proroctwa i znaku, który „może i powinien pociągnąć skutecznie wszystkich członków Kościoła do ochoczego wypełniania powinności powołania chrześcijańskiego”¹⁶. Wspólnoty osób modlących się, szczególnie te kontemplacyjne, „które przez tego rodzaju oddzielenie się od świata stają się głębiej zjednoczone z Chrystusem, sercem świata”¹⁷, nie proponują doskonalszej realizacji Ewangelii, lecz wprowadzając w życie wymogi chrztu, stanowią instancję rozeznania i wezwania do służby całemu Kościołowi: znak, który wskazuje drogę, dążenie; który przypomina całemu ludowi Bożemu pierwszy i ostateczny sens tego, czym on żyje¹⁷.

Szacunek, pochwała i wdzięczność dla życia konsekrowanego oraz życia kontemplacyjnego monastycznego

5. Od pierwszych wieków Kościół okazywał wielki szacunek i szczerą miłość wobec mężczyzn i kobiet, którzy posłuszni wezwaniu Ojca i poruszeniu Ducha, wybrali „dokładniejsze” naśladowanie Chrystusa¹⁸ przez oddanie się Jemu niepodzielnym sercem (por. 1 *Kor* 7, 34).

Pobudzeni bezwarunkową miłością do Chrystusa i do ludzkości, a nade wszystko do ubogich i do cierpiących, są powołani, aby odtwarzać w różnoraki sposób – jako dziewice konsekrowane, wdowy, eremici, mnisi i zakonnicy – ziemskie życie Jezusa: czystego, ubogiego i posłusznego¹⁹.

---

¹³ Benedykt z Nursji, *Reguła*, LVIII, 7, w: G. Holzherr OSB, *Reguła benedyktyńska w życiu chrześcijańskim*, Wydawnictwo Benedyktynów, Tyniec 1988, s. 200.

¹⁴ Jan Paweł II, *Vita consecrata*, 8, s. 12.

¹⁵ Por. Jan Paweł II, List apostolski *Oriente lumen* (2.05.1995), 9, w: *Wybór listów Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, Wyd. św. Stanisława BM, Wyd. M, Kraków 1997, s. 384.

¹⁶ Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, 44, s. 145. 17
Benedykt XVI, *Verbum Domini*, 83, s. 87.

¹⁷ Por. Sobór Watykański II, Dekret o przystosowanej odnowie życia zakonnego *Perfectae caritatis*, 5, s. 265–267.

¹⁸ Tamże, 1, s. 263.

¹⁹ Por. Jan Paweł II, *Vita consecrata*, 14, s. 20–22.

Monastyczne życie kontemplacyjne, w dużej części żeńskie, jest zakorzenione w ciszy klasztoru i rodzi cenne owoce łaski i miłosierdzia. Żeńskie życie kontemplacyjne zawsze wyobrażało w Kościele i dla Kościoła jego modlące się serce, stróża bezinteresowności i obfitej płodności apostołskiej, a także było widzialnym świadkiem tajemniczej i różnorodnej świętości²⁰.

Pierwotna, indywidualna praktyka dziewic konsekrowanych Chrystusowi, wyrosła jako spontaniczny owoc potrzeby odpowiedzenia miłością na miłość Chrystusa-Oblubieńca, szybko przekształciła się w konkretny stan i porządek uznany przez Kościół, który zaczął przyjmować profesję dziewictwa składaną publicznie. Z upływem wieków większość dziewic konsekrowanych połączyła się we wspólnoty, dając początek różnym formom życia cenobickiego, które Kościół w swojej trosce otoczył opieką poprzez odpowiednią regulację prawną, w ramach której przewidziana była klauzura. Miała ona za zadanie chronić ściśle kontemplacyjnego ducha i cel, jaki stawiali sobie cenobici. Zatem z biegiem czasu, dzięki współpracy między aktywnością Ducha, który działa w sercach ludzi wierzących i wciąż wzbudza nowe formy *sequela*, a macierzyńską i skwapliwą opieką Kościoła, kształtowały się formy życia częściowo i całkowicie kontemplacyjnego²¹, jakie znamy dzisiaj. Podczas gdy na Zachodzie duch kontemplacyjny wyraził się w różnorodności charyzmatów, na Wschodzie zachował wielką jedność²², dając mimo to świadectwo bogactwa i piękna życia całkowicie oddanego Bogu.

Na przestrzeni wieków doświadczenie siostr, skupionych na Panu jako pierwszej i jedynej miłości (por. *Oz* 2, 21–25), wydało obfite owoce świętości i misji. Jakaż skuteczność apostołatu promieniuje z klasztorów przez modlitwę i ofiarę! Jakaż radość i jakież prorocтво wykrzykuje światu cisza konwentów!

Za owoce świętości i łaski, jakie Pan zawsze wzbudzał za pośrednictwem żeńskiego życia monastycznego, wnosimy do „Najwyższego, wszechmogącego i dobrego Pana” hymn dziękczynienia: „Pochwalony bądź”²³!

6. Drogie siostry kontemplacyjne, co bez was byłoby z Kościołem i z tymi, którzy żyją na peryferiach człowieczeństwa i działają na przedpolach ewangelizacji? Kościół bardzo docenia wasz

---

²⁰ Por. Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, 46, s. 147; tenże, Dekret o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele *Christus Dominus*, 35, s. 251–253; tenże, *Perfectae caritatis*, 7. 9, s. 267. 269.

²¹ Por. KPK, kan. 667 § 2–3, s. 295.

²² Por. Jan Paweł II, *Oriente lumen*, 9, w: *Wybór listów...*, s. 384.

²³ Franciszek z Asyżu, *Pieśń słoneczna albo Pochwała stworzeń*, w: Franciszek i Klara z Asyżu, *Pisma*, 1, Wydawnictwo M, Kraków–Warszawa 2004, s. 283.

całkowity dar z siebie. Kościół liczy na waszą modlitwę i ofiarę, aby nieść mężczyznom i kobietom naszych czasów dobrą nowinę Ewangelii. Kościół was potrzebuje!

Światu, w dużej mierze dającemu posłuch logice władzy, ekonomii i konsumizmu, nie jest łatwo zrozumieć wasze szczególne powołanie i ukrytą misję, a jednak bardzo ich potrzebuje. Jak żeglarz na pełnym morzu potrzebuje latarni wskazującej drogę do portu, tak świat potrzebuje was. Bądźcie latarniami dla tych, którzy są blisko, a jeszcze bardziej dla tych, którzy są daleko. Bądźcie pochodniami, które oświetlają drogę mężczyznom i kobietom pośród ciemnej nocy czasu. Bądźcie stróżami poranka (por. *Iz* 21, 11–12), którzy ogłaszają wschód słońca (por. *Łk* 1, 78). Poprzez wasze przemienione życie i przez słowa proste, rozważane w milczeniu, ukażcie nam Tego, który jest Drogą, Prawdą i Życiem (por. *J* 14, 6), jedyne Pana, który daje pełnię naszej egzystencji i udziela życia w obfitości (*J* 10, 10). Wykrzyczcie nam jak Andrzej do Piotra: „Znaleźliśmy Pana” (por. *J* 1, 40); obwieszczajcie jak Maria Magdalena w poranek Zmartwychwstania: „Widziałam Pana!” (*J* 20, 18). Nie pozwólcie, aby zagasło prorocтво waszego życia złożonego w darze. Nie bójcie się żyć radością ewangelicznego życia zgodnie z waszym charyzmatem.

Towarzystwo i prowadzenie przez Kościół

7. Nauczanie soborowe i papieskie zawsze odnosiło się ze szczególną troską do wszystkich form życia konsekrowanego przez istotne wypowiedzi. Wśród nich na szczególną uwagę zasługują doniosłe dokumenty Soboru Watykańskiego II: konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium* i dekret o przystosowanej do współczesności odnowie życia zakonnego *Perfectae caritatis*.

Pierwszy z nich umieszcza życie konsekrowane wewnątrz eklezjologii ludu Bożego, do którego ono w pełni należy z tytułu wspólnego powołania do świętości oraz zakorzenienia w konsekracji chrzcielnej²⁴. Drugi wymaga od osób konsekrowanych odnowy dostosowanej do zmieniających się warunków czasu, podając jej niezbędne kryteria: wierność Chrystusowi, Ewangelii, własnemu charyzmatowi, Kościołowi i współczesnemu człowiekowi²⁵.

Nie możemy zapomnieć o posynodalnej adhortacji apostolskiej *Vita consecrata* mojego poprzednika świętego Jana Pawła II. Dokument ten, skupiający w sobie bogactwo synodu biskupów na temat życia konsekrowanego, zawiera elementy wciąż bardzo aktualne dla kontynuowania odnowy życia konsekrowanego i ożywienia jego ewangelicznego znaczenia w naszych czasach (por. zwłaszcza pp. 59 i 68).

---

²⁴ Por. Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, 44, s. 145.

²⁵ Por. Sobór Watykański II, *Perfectae caritatis*, 2, s. 265.

Nie możemy również pominąć następujących dokumentów, które pokazują, jak Kościół stale i w pełen inspiracji sposób towarzyszy życiu kontemplacyjnemu:

□ instrukcja *Potissimum institutioni* z 2 lutego 1990 roku, wydana przez Kongregację ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, której znaczna część została w całości poświęcona waszej specyficznemu kontemplacyjnej formie życia konsekrowanego (rozdział IV, pp. 78–85).

□ dokument międzydykasterialny *Sviluppi* z 6 stycznia 1992 roku, który podejmuje problem braku powołań do życia konsekrowanego w ogóle oraz, w mniejszym stopniu, do waszego życia kontemplacyjnego (p. 81).

□ *Katechizm Kościoła Katolickiego* promulgowany wraz z konstytucją apostolską *Fidei depositum* 11 października 1992 roku, niezwykle istotny dla poznania i zrozumienia przez wszystkich wiernych waszej formy życia: zwłaszcza pp. 915–933 poświęcone wszystkim formom życia konsekrowanego; p. 1672 o waszej niesakramentalnej konsekracji i o błogosławieństwach opata i ksieni; pp. 1974 oraz 2102 o związku między Dekalogiem a profesją rad ewangelicznych; p. 2518 ukazujący ścisły związek między czystością serca, proklamowaną w szóstym błogosławieństwie jako obietnica oglądania Boga, a umiłowaniem prawd wiary; pp. 1691 i 2687 pochwalające wytrwałą modlitwę wstawienniczą, jaka wznosi się do Boga z klasztorów kontemplacyjnych – miejsc niezastąpionych w kwestii harmonijnego połączenia modlitwy osobistej z modlitwą wspólną; oraz p. 2715, który jako przywilej osób kontemplacyjnych wskazuje spojrzenie utkwione w Jezusie i w misteriach Jego życia i Jego posługi.

□ instrukcja Kongregacji ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego *Congregavit nos* z 2 lutego 1994 roku, która w pp. 10 i 34 łączy milczenie i samotność z głębokimi wymaganiami, jakie pociąga za sobą wspólnota życia braterskiego, oraz podkreśla spójność między oddzieleniem od świata a przeżywaną na co dzień atmosferą skupienia.

□ instrukcja Kongregacji ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego *Verbi Sponsa* z 13 maja 1999, która w pp. 1–8 dokonuje wspaniałej syntezy historyczno-systematycznej całego dotychczasowego Magisterium Kościoła na temat misyjnoeschatologicznego znaczenia życia klauzurowego mniszek kontemplacyjnych.

□ instrukcja Kongregacji ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego *Rozpocząć na nowo od Chrystusa* z 19 maja 2002 roku, która usilnie zachęca do nieustannej kontemplacji oblicza Chrystusa; ukazuje mniszki i mnichów na szczycie chórowej

modlitwy uwielbienia i cichej modlitwy Kościoła i jednocześnie wyraża uznanie za to, że liturgii godzin i celebracji eucharystycznej nadają uprzywilejowane i centralne miejsce (p. 25).

8. Pięćdziesiąt lat po Soborze Watykańskim II, po dokonaniu niezbędnych konsultacji i starannego rozeznania, uznałem za konieczne ofiarować Kościołowi, ze szczególnym uwzględnieniem klasztorów rytu łacińskiego, niniejszą konstytucję apostolską, która bierze pod uwagę zarówno intensywną i owocną drogę przebytą przez Kościół w świetle nauczania ekumenicznego Soboru Watykańskiego II w ostatnich dziesięcioleciach, jak i zmienione warunki społeczno-kulturowe. Czas ten przyniósł dynamiczne zmiany w historii ludzkości, które wymagają dialogu. Trzeba jednak równocześnie zapewnić ochronę podstawowych wartości życia kontemplacyjnego, które – ze swoimi wymogami milczenia, słuchania, odniesienia do wnętrza, stałości – może i powinno stanowić wyzwanie dla dzisiejszego sposobu myślenia.

Poprzez ten dokument pragnę potwierdzić moje osobiste uznanie, jak również wdzięczność całego Kościoła, względem szczególnej formy *sequela Christi*, jaką obierają mniszki kontemplacyjne, zwłaszcza te oddane życiu całkowicie kontemplacyjnemu, stanowiącemu bezcenny i niezastąpiony dar, który Duch Święty wciąż wzbudza w Kościele.

W przypadkach, w których okaże się to konieczne lub słuszne, Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego zbada sprawy i przyjmie ustalenia z Kongregacją ds. Ewangelizacji Narodów i Kongregacją ds. Kościołów Wschodnich.

Zasadnicze elementy życia kontemplacyjnego

9. Począwszy od pierwszych wieków aż po dzień dzisiejszy, życie kontemplacyjne pozostało stale żywe w Kościele. Przechodząc zmienne okresy wielkiego ożywienia czy dekadencji, dzięki nieustannej obecności Pana oraz właściwej całemu Kościołowi zdolności do odnawiania się i przystosowywania do zmian społecznych, życie kontemplacyjne zachowało żywe to, co stanowi jego element charakterystyczny – poszukiwanie Bożego oblicza i bezwarunkową miłość do Chrystusa.

Życie konsekrowane jest historią gorącej miłości do Pana i do ludzkości. W życiu kontemplacyjnym ta historia toczy się dzień po dniu: jest żarliwym dążeniem do tego, by oglądać oblicze Boga, pozostając z Nim w zażyłej relacji. Chrystusowi Panu, który „pierwszy nas umiłował” (*1J 4, 19*) i „samego siebie wydał za nas” (*Ef 5, 2*), wy, kobiety kontemplacyjne, odpowiadacie ofiarowaniem całego swojego życia, żyjąc w Nim i dla Niego, „ku chwale Jego majestatu” (*Ef 1, 12*). W tej dynamice kontemplacji jesteście głosem Kościoła, który nieustrudzenie wychwala Pana,

dziękuje Mu, wzdycha do Niego i błaga za całą ludzkością. Poprzez waszą modlitwę jesteście współpracownikami samego Boga i podnosicie upadające członki Jego niewysłowionego ciała²⁶.

Przez modlitwę osobistą i wspólnotową odkrywacie Pana jako skarb waszego życia (por. *Łk* 12, 34), jako wasze dobro, „wszelkie dobro, najwyższe dobro”, wasze „w pełni wszelkie bogactwo”²⁸. Wiara upewnia was, że „Bóg sam wystarcza”²⁹ i że wybrałyście najlepszą część (por. *Łk* 10, 42). Złożyłyście swoje życie w darze, kierując spojrzenie na Pana, usuwając się do celi waszego serca (por. *Mt* 6, 5) w zamieszkaney samotności klasztoru i w braterskim życiu wspólnotowym. W ten sposób jesteście obrazem Chrystusa, który wychodzi na górę, aby szukać spotkania z Ojcem (por. *Mt* 14, 23).

10. Kościół przez wieki zawsze wskazywał nam Maryję jako *summa contemplatrix*²⁷. Od Zwiastowania po Zmartwychwstanie, odbywając pielgrzymkę wiary, która osiągnęła swój szczyt u stóp krzyża, Maryja trwa w kontemplacji Tajemnicy, jaka Ją zamieszkuje. W Maryi dostrzegamy mistyczną drogę osoby konsekrowanej, utwierdzonej w pokornej mądrości, która kosztuje tajemnicy ostatecznego spełnienia.

Na wzór Dziewiczej Matki kontemplatyk jest osobą skupioną w Bogu. Bóg stanowi dla niego *unum necessarium* (por. *Łk* 10, 42), w obliczu którego wszystko nabiera innych wymiarów, ponieważ jest widziane nowymi oczyma. Osoba kontemplatywna rozumie wagę rzeczy, ale nie kradną one jej serca i nie zatrzymują umysłu. Wprost przeciwnie – są schodami, po których dociera do Boga; dla niej wszystko „jest wyobrażeniem”²⁸ Najwyższego! Ten, kto zanurza się w tajemnicy kontemplacji, patrzy duchowymi oczyma. Pozwalają mu one kontemplować świat i osoby Bożym spojrzeniem, w przeciwieństwie do tych, którzy „mają oczy, ale nie widzą” (*Ps* 115, 5; 135, 16; por. *Jr* 5, 21), ponieważ patrzą oczyma ciała.

11. Kontemplować zatem oznacza mieć, w Jezusie Chrystusie, którego oblicze jest stale zwrócone ku Ojcu (por. *J* 1, 18), spojrzenie przemienione pod wpływem Ducha Świętego, spojrzenie, w którym rozkwita zachwyty dla Boga i dla Jego cudów; oznacza mieć przejrzysty umysł, w którym brzmia drgnienia Słowa i głos Ducha, jak tchnienie łagodnego powiewu (por. *IKrl* 19, 12). Nieprzypadkowo kontemplacja rodzi się z wiary, która jest równocześnie jej bramą i owocem – jedynie przez ufne „oto ja” (por. *Łk* 2, 38) można wejść w Tajemnicę.

---

²⁶ Por. Klara z Asyżu, *Trzeci list do św. Agnieszki z Pragi*, 8, w: Franciszek i Klara z Asyżu, *Pisma*, s. 509. 28 Franciszek z Asyżu, *Uwielbienie Boga Najwyższego*, 3. 4, w: Franciszek i Klara z Asyżu, *Pisma*, s. 279. 29 Teresa od Jezusa, *Dzieła mniejsze*, Wydawnictwo Karmelitów Bosych, Kraków 2009, s. 317.

²⁷ Por. Dionizy Kartuz, *Enarrationes in cap. 3 Can. Cant.* XI, 6, w: *Doctoris Ecstatici D. Dionysii Cartusiani Opera Omnia*, VII, Typis Cartusiae, Monstrolii 1898, s. 361.

²⁸ Franciszek z Asyżu, *Pieśń słoneczna albo Pochwała stworzeń*, 4, w: Franciszek i Klara z Asyżu, *Pisma*, s. 283. 32 Franciszek, *Evangelii gaudium*, 83, s. 47.

W ten pokój, pełen ciszy i skupienia umysłu i serca, mogą wdzierać się rozmaite pokusy i czynić waszą kontemplację polem wewnętrznej walki, toczonej z odwagą w imieniu i dla dobra całego Kościoła, który widzi w was stróżów wiernych, mocnych i wytrwałych w zmaganiu. Wśród najbardziej podstępnych dla kontemplatyka pokus wymienimy tę nazwaną przez Ojców Pustyni „demonem południa”, która przejawia się w apatii, rutynie, braku motywacji, paraliżującej acedii. Jak napisałem w adhortacji apostolskiej *Evangelii gaudium*, powoli dochodzimy w ten sposób do „psychologii grobu, która stopniowo zamienia chrześcijan w muzealne mumie. Rozczarowani rzeczywistością, Kościołem i samymi sobą, przeżywają nieustanną pokusę przywiązania do słodkawego smutku, bez nadziei, który opanowuje serce jako «najęższy z eliksirów złego ducha»³².

Kwestie wymagające rozeznania i uaktualnienia przepisów

12. Aby pomóc mniszkom kontemplacyjnym osiągnąć cel właściwy ich szczególnemu powołaniu opisanemu powyżej, zapraszam do rozważenia i rozeznania następujących dwunastu tematów, które odnoszą się do życia konsekrowanego w ogóle, a zwłaszcza do tradycji monastycznej, mianowicie: formacja, modlitwa, Słowo Boże, sakrament Eucharystii i sakrament pojednania, życie braterskie we wspólnocie, autonomia, federacje, klauzura, praca, milczenie, środki komunikacji i asceza. Tematy te będą następnie wprowadzane w życie zgodnie z konkretnymi tradycjami charyzmatycznymi różnych rodzin monastycznych w oparciu o rozporządzenia zamieszczone w końcowej części niniejszej konstytucji oraz o szczegółowe normy wykonawcze, które zostaną wkrótce wydane przez Kongregację ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego.

Formacja

13. Formacja osoby konsekrowanej jest procesem, który ma prowadzić ku upodobnieniu do Pana Jezusa i przyswojeniu sobie Jego uczuć w całkowitym ofiarowaniu się Ojcu. Chodzi o proces, który nigdy się nie kończy i którego celem jest ogarnięcie całej osoby w jej głębi tak, aby wszystkie jej postawy i działania ujawniały pełną i radosną przynależność do Chrystusa, a to wymaga nieustannego nawracania się do Boga. Proces ten zmierza do uformowania serca, umysłu i życia, ułatwiając integrację wymiarów: ludzkiego, kulturowego, duchowego i duszpasterskiego²⁹.

---

²⁹ Por. Jan Paweł II, *Vita consecrata*, 65, s. 115.

Konkretniej rzecz biorąc, formacja osoby konsekrowanej kontemplacyjnej prowadzi do stanu harmonijnej komunii z Bogiem i z siostrami w atmosferze milczenia chronionego przeżywaną na co dzień klauzurą.

14. Bóg Ojciec jest pierwszym i najdoskonalszym Wychowawcą, ale w tym „dziele” posługuje się pośrednictwem ludzkim – formatorami i formatorkami, starszymi braćmi i siostrami, których zasadnicza misja polega na tym, aby ukazywać „piękno naśladowania Chrystusa oraz wartość charyzmatu, w którym się ono urzeczywistnia”³⁰.

Formacja, zwłaszcza formacja stała, która jest „wymogiem wynikającym z samej natury konsekracji zakonnej”³¹, posiada swój *humus* we wspólnocie i w życiu codziennym. Z tego względu siostry powinny pamiętać, że podstawowym miejscem, w którym odbywa się droga formacji, jest klasztor, oraz że życie braterskie we wspólnocie, ze wszystkimi swoimi przejawami, powinno ten proces wspomagać.

15. Ze względu na aktualny kontekst społeczno-kulturowy i religijny klaszatory powinny poświęcać wiele uwagi kwestii rozeznania powołaniowego i duchowego, nie ulegając pokusie zwiększenia liczby albo efektywności³². Trzeba, aby zapewniały kandydatkom indywidualne towarzyszenie oraz propagowały odpowiednie kierunki formacyjne, przy czym na formację początkową i tę po profesji czasowej „należy przeznaczyć odpowiednio dużo czasu”³³: o ile to możliwe, nie mniej niż dziewięć lat i nie więcej niż dwanaście³⁴.

Modlitwa

16. Modlitwa liturgiczna i osobista stanowi podstawowy wymóg – niezbędny pokarm dla waszej kontemplacji. Jeśli „modlitwa jest «rdzeniem» życia konsekrowanego”³⁵, to tym bardziej jest nim dla życia kontemplacyjnego. Tylu ludzi dziś nie potrafi się modlić. Wielu z nich po prostu nie odczuwa takiej potrzeby albo ogranicza swoją relację z Bogiem do modlitwy błagalnej w momentach próby, kiedy nie mają już do kogo się zwrócić. Inni przeciwnie – chwałą Boga jedynie w chwilach szczęścia. Wy natomiast, recytując i wyśpiewując chwałę Pana podczas liturgii godzin, staje się głosem

---

³⁰ Tamże, 66, s. 116.

³¹ Tamże, 69, s. 120.

³² Por. Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Rozpocząć na nowo od Chrystusa. Odnowione zaangażowanie życia konsekrowanego w trzecim tysiącleciu* (19.05.2002), 18, Libreria Editrice Vaticana, Watykan 2002, s. 24.

³³ Jan Paweł II, *Vita consecrata*, 65, s. 116.

³⁴ KPK, kan. 648 § 1 i 3, s. 287; kan. 657 § 2, s. 291.

³⁵ Franciszek, Pozdrowienie na zakończenie Mszy Świętej (2.02.2016), w: „L’Osservatore Romano”, 4.02.2016, s. 6; Por. KPK, kan. 673, s. 299.

również tych osób, i podobnie jak czynili to prorocy, orędujcie, prosząc o zbawienie wszystkich³⁶. Modlitwa osobista pomoże wam trwać w zjednoczeniu z Panem, tak jak latorośle trwają w winnym krzewie, i w ten sposób wasze życie przyniesie obfity owoc (por. *J* 15, 1–15). Pamiętajcie jednak, że modlitwa i kontemplacja nie mogą być przeżywane jako skupienie na sobie. Przeciwnie, powinny rozszerzać serce, aby mogło objąć całą ludzkość, zwłaszcza tych, którzy cierpią.

Poprzez modlitwę wstawienniczą pełnicie fundamentalną rolę w życiu Kościoła. Modlicie się i orędujcie za tyloma braćmi i siostrami, którzy są więźniami, migrantami, uchodźcami, którzy cierpią prześladowanie, za tyloma skrzywdzonymi rodzinami, za bezrobotnymi, ubogimi, chorymi, uzależnionymi – aby wymienić jedynie niektóre sytuacje, każdego dnia bardziej naglące. Jesteście jak ci, którzy przynoszą do Pana paralytyka, aby go uzdrowił (por. *Mk* 2, 1–12). Poprzez modlitwę dniem i nocą przynosicie Panu życie wielu braci i siostr, którzy z powodu różnych sytuacji nie mogą sami do Niego dotrzeć, aby doświadczyć Jego uzdrawiającego miłosierdzia, podczas gdy On czeka na nich, aby udzielić im swoich łask. Waszą modlitwą możecie leczyć rany tyłu braci.

Kontemplacja Chrystusa znajduje swój niedościgły wzór w Maryi Dziewicy. Oblicze Syna należy do Niej w najbardziej wyjątkowy sposób. Matka i Mistrzynie doskonałego upodobnienia się do Syna, przez swoją pouczającą i macierzyńską obecność, jest wielkim wsparciem w codziennej wierności modlitwie (por. *Dz* 1, 14), szczególnie modlitwie synowskiej³⁷.

17. Księga Wyjścia pokazuje nam, że Mojżesz swoją modlitwą przesądza o losie ludu, zapewniając mu zwycięstwo nad wrogami, dzięki temu, że zdołał utrzymać wzniesione ramiona, aby wzywać pomocy od Pana (por. *Wj* 17, 11). Zapis ten wydaje mi się bardzo wyraźnym obrazem mocy i skuteczności waszej modlitwy zanoszonej w intencji całej ludzkości i Kościoła, zwłaszcza w intencji jego najsłabszych i najbardziej potrzebujących członków. Możemy wierzyć, że również dziś, podobnie jak wówczas, losy ludzkości ważą się w rozmodlonych sercach i wzniesionych ramionach osób kontemplatywnych. Dlatego zachęcam was do wierności, zgodnie z waszymi konstytucjami, modlitwie liturgicznej, a także modlitwie osobistej, która do tej pierwszej przygotowuje i ją przedłuża. Zachęcam, aby „niczego nie [...] stawiać wyżej niż *Boże Oficjum*”³⁸, aby w waszej posłudze modlitwy nic wam nie przeszkadzało, nic was od niej nie oddzielało i nic w nią nie

---

³⁶ Por. Sobór Watykański II, Konstytucja o Świętej Liturgii *Sacrosanctum Concilium*, 83, s. 41; KPK, kan. 1173 i 1174 §1.

³⁷ Por. Benedykt XVI, Katecheza (28.12.2011), w: *Insegnamenti* VII/2(2011), 980–985; KPK, kan. 663 § 4, s. 295; Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, Instrukcja *Posługa władzy i posłuszeństwo* (11.05.2008), 31, Wydawnictwo Alleluja, Kraków 2008, s. 62.

³⁸ Benedykt z Nursji, *Reguła*, XLIII, 3, w: G. Holzherr OSB, *Reguła benedyktyńska...*, s. 169.

ingerowało³⁹. W ten sposób przez kontemplację staniecie się obrazem Chrystusa⁴⁰, a wasze wspólnoty zmieniają się w prawdziwe szkoły modlitwy.

18. Wszystko to wymaga duchowości opartej na Słowie Bożym, na sile płynącej z życia sakramentalnego, na nauczaniu Kościoła i na pismach waszych założycieli i założycielek; wymaga duchowości, dzięki której staniecie się córkami nieba i córkami ziemi, uczennicami i misjonarkami zgodnie z waszym stylem życia. Wymaga również stopniowej formacji do modlitwy osobistej i liturgicznej i do samej kontemplacji, nie zapominając, że ta ostatnia karmi się głównie „skandalicznym pięknem” Krzyża.

Centralne znaczenie Słowa Bożego

19. Jednym z najistotniejszych elementów życia monastycznego w ogóle jest centralne miejsce Słowa Bożego w życiu osobistym i wspólnotowym. Podkreśla to święty Benedykt, wymagając od mnichów chętnego słuchania świętej lektury: „*lectiones sanctas libenter audire*”⁴¹. Przez wieki monastycyzm był stróżem *lectio divina*. Skoro obecnie jest ono zalecane całemu ludowi Bożemu i wymagane od wszystkich osób konsekrowanych⁴⁶, wy jesteście wezwane, aby uczynić z niego pokarm dla kontemplacji i dla życia codziennego w sposób umożliwiający dzielenie się tym przemieniającym doświadczeniem Słowa Bożego z kapłanami, diakonami, z osobami konsekrowanymi i ze świeckimi. Uważajcie to dzielenie się za swoją prawdziwą misję w Kościele.

Niewątpliwie modlitwa i kontemplacja stanowią najodpowiedniejsze miejsce dla przyjmowania Słowa Bożego, a jednocześnie zarówno modlitwa, jak i kontemplacja rodzą się ze słuchania Słowa. Cały Kościół, a zwłaszcza wspólnoty całkowicie oddane kontemplacji, potrzebują na nowo odkryć centralne znaczenie Słowa Bożego, które, jak przypomniiał mój poprzednik święty Jan Paweł II, jest „pierwszym źródłem wszelkiej duchowości chrześcijańskiej”⁴². Słowo powinno karmić wasze życie, modlitwę, kontemplację, drogę codzienności i stać się zasadą komunii dla waszych wspólnot i fraterni. Są one rzeczywiście powołane do przyjmowania Słowa, do medytowania go, do kontemplantowania go, do życia nim wspólnie, przekazując sobie owoce rodzące się z tego doświadczenia i dzieląc się nimi. W ten sposób będziecie mogły wzrastać w autentycznej duchowości

---

³⁹ Franciszek z Asyżu, *Reguła niezatwierdzona*, rozdz. 23, w. 10, w: Franciszek i Klara z Asyżu, *Pisma*, s. 175.

⁴⁰ Klara z Asyżu, *Trzeci list do św. Agnieszki z Pragi*, 12. 13, w: Franciszek i Klara z Asyżu, *Pisma*, s. 509.

⁴¹ Benedykt z Nursji, *Reguła*, IV, 55, w: G. Holzherr OSB, *Reguła benedyktyńska...*, s. 67. 46
Por. Benedykt XVI, *Verbum Domini*, 86, s. 90; KPK, kan. 663 § 3, s. 293.

⁴² Jan Paweł II, *Vita consecrata*, 94, s. 165.

komunii ⁴³ . Przy tej okazji zachęcam was, aby „wystrzegać się ryzyka podejścia indywidualistycznego, mając na uwadze, że Słowo Boże zostało nam dane właśnie po to, by budować wspólnotę, by jednoczyć nas w Prawdzie w naszej drodze do Boga. [...] Dlatego powinniśmy odczytywać święty tekst zawsze w komunii Kościoła”⁴⁴.

20. *Lectio divina* czyli *modlitewna lektura* Słowa jest sztuką, która pomaga przejść od tekstu biblijnego do życia; jest egzystencjalną hermeneutyką Pisma Świętego, dzięki której możemy zmniejszyć dystans między duchowością a codziennością, między wiarą a życiem. Proces zapoczątkowany w *lectio divina* ma nas poprowadzić od słuchania do poznania, od poznania do miłowania.

Dzięki ruchowi biblijnemu, który nabrał nowej mocy zwłaszcza po uchwaleniu przez Sobór Watykański II konstytucji dogmatycznej o Kościele *Dei Verbum*, pojawia się dziś skierowana do wszystkich propozycja, aby nieustannie przybliżać się do Pisma Świętego przez modlitewną i wytrwałą lekturę biblijnego tekstu tak, by dialog z Bogiem stawał się dla ludu Bożego codzienną rzeczywistością. *Lectio divina* powinna pomagać wam w kształtowaniu uległego, mądrego i pojętnego serca (por. *1Krl 3, 9.12*), abyście rozeznawały, co pochodzi od Boga, a co przeciwnie, może od Niego oddalać; powinno także pomagać w nabywaniu swoistego instynktu nadprzyrodzonego, dzięki któremu wasi założyciele i założycielki nie poddali się mentalności tego świata, ale odnawiali swój umysł tak, aby móc „rozpoznać, jaka jest wola Boża: co jest dobre, co Bogu miłe i co doskonałe” (*Rz 12, 2*)⁵⁰.

21. Niech Słowo Boże wyznacza rytm waszego dnia w wymiarze osobistym i wspólnotowym. Wasze wspólnoty i fraternie staną się wówczas szkołami słuchania, przeżywania i głoszenia Słowa Bożego wszystkim tym, których spotkacie.

Nie zapominajcie wreszcie, że „*lectio divina* w swojej dynamice nie kończy się, dopóki nie doprowadzi do działania (*actio*), sprawiającego, że życie wierzącego staje się darem dla innych w miłości”⁴⁵. W ten sposób przyniesie ono obfity owoc na drodze upodobnienia się do Chrystusa, celu całej naszej egzystencji.

Sakrament Eucharystii i sakrament pojednania

---

⁴³ Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Rozpocząć na nowo od Chrystusa...*, 25, s. 35; Jan Paweł II, List apostolski *Novo millennio ineunte* (6.01.2001), 43, Wydawnictwo Księży Sercanów, Kraków 2001, s. 39–40.

⁴⁴ Benedykt XVI, *Verbum Domini*, 86, s. 91; KPK, kan. 754 i 755, s. 329. 50
Por. Jan Paweł II, *Vita consecrata*, 94, s. 167.

⁴⁵ Benedykt XVI, *Verbum Domini*, 87, s. 93.

22. Eucharystia jest w najwyższym stopniu sakramentem spotkania z Osobą Jezusa: w niej „zawiera się całe duchowe dobro Kościoła, a mianowicie sam Chrystus”⁴⁶. Eucharystia jest sercem życia każdej osoby ochrzczonej, jest sercem życia konsekrowanego, a w sposób szczególny życia kontemplacyjnego. Rzeczywiście ofiara, jaką składacie ze swojego życia, w wyjątkowy sposób wszczepia was w misterium paschalne śmierci i Zmartwychwstania, które uobecnia się w Eucharystii. Wspólne łamanie chleba ponawia i uobecnia dar złożony z siebie przez Jezusa, który „połamał się i łamie dla nas” i prosi, abyśmy z naszej strony „dawali siebie, połamali się dla innych”⁴⁷. Aby to bogate misterium dokonało się i objawiło z całą mocą, celebrowanie Eucharystii powinna być przygotowana starannie, godnie i z powagą, a wszyscy powinni uczestniczyć w niej w pełni, z wiarą i świadomością.

W Eucharystii spojrzenie serca rozpoznaje Jezusa⁴⁸. Święty Jan Paweł II przypomina nam: „Kontemplowanie Chrystusa zakłada umiejętność rozpoznawania Go, gdziekolwiek się objawia, obecny na różne sposoby, ale przede wszystkim w żywym sakramencie Jego Ciała i Jego Krwi. Kościół żyje dzięki Chrystusowi eucharystycznemu, Nim się karmi, z Niego czerpie światło. Eucharystia jest tajemnicą wiary i jednocześnie «tajemnicą światła». Za każdym razem, gdy Kościół sprawuje Eucharystię, wierni mogą w pewien sposób ponownie przeżywać doświadczenie dwóch uczniów z Emaus: «Otworzyły się im oczy i poznali Go» (Łk 24, 31)”⁴⁹. Eucharystia zatem codziennie wprowadza was w tajemnicę miłości, która jest miłością oblubieńczą: „Chrystus jest Oblubieńcem Kościoła jako Odkupiciel świata. Eucharystia jest sakramentem naszego Odkupienia. Jest sakramentem Oblubieńca i Oblubienicy”⁵⁶.

Godna pochwały jest zatem tradycja przedłużania celebrowania przez adorację eucharystyczną: uprzywilejowany moment, aby wewnętrznie przyswoić sobie chleb Słowa łamany podczas celebrowania – i trwać w dziękczynieniu.

23. Z Eucharystii wynika zadanie ciągłego nawracania się, które znajduje swój sakramentalny wyraz w spowiedzi świętej. Częste celebrowanie – osobiste lub wspólnotowe – sakramentu pojednania, czyli pokuty niech będzie dla was uprzywilejowaną okazją do kontemplowania Jezusa

---

⁴⁶ Sobór Watykański II, Dekret o posłudze i życiu kapłańskim *Presbyterorum Ordinis*, 5, s. 493; por. KPK, kan. 899.

⁴⁷ Franciszek, Homilia na Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa (26.05.2016), w: „L'Osservatore Romano”, 27–28.05.2016, s. 8; Por. KPK, kan. 663 § 2, s. 293.

⁴⁸ Por. Jan Paweł II, Homilia w Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa (14.06.2001), w: „L'Osservatore Romano” 9(236), 2001, s. 50–51.

⁴⁹ Tenże, Encyklika *Ecclesia de Eucharistia* (17.04.2003), 6, Wydawnictwo M, Kraków 2003, s. 11. 56
Jan Paweł II, List apostolski *Mulieris Dignitatem* (15.08.1988), 26, w: *Wybór listów...*, s. 131.

Chrystusa, miłosiernego oblicza Ojca⁵⁰, dla odnowienia waszego serca i oczyszczenia waszej relacji z Bogiem w kontemplacji.

Z radosnego doświadczenia przebaczenia otrzymanego od Boga w tym sakramencie wypływa łaska stawania się prorokami i sługami miłosierdzia, narzędziami pojednania, przebaczenia i pokoju; prorokami i sługami, których nasz świat szczególnie dzisiaj potrzebuje.

24. Życie braterskie we wspólnocie stanowi zasadniczy element życia zakonnego w ogóle, a zwłaszcza życia monastycznego, choć w różnorodności charyzmatów.

Relacja komunii jest wyrazem miłości wypływającej z serca Ojca, którą napęłnia nas Duch Święty posłany nam przez Jezusa. Kościół, Boża rodzina, czyniąc tę rzeczywistość widzialną, staje się znakiem głębokiego zjednoczenia z Bogiem – oraz domem, w którym to doświadczenie jest osiągalne i ożywiające dla wszystkich. Chrystus Pan, powołując niektórych ludzi, aby dzielili Jego życie, tworzy wspólnotę dającą „świadectwo, że możliwa jest wspólnota dóbr, braterska miłość, wspólny sposób życia i działania, a to dzięki przyjęciu zaproszenia do pełniejszego i bliższego naśladowania Chrystusa Pana”⁵¹. Życie braterskie, zgodnie z którym osoby konsekrowane starają się, aby ożywiały je „jeden duch i jedno serce” (Dz 4, 32), na wzór pierwszych wspólnot chrześcijańskich, „staje się wymownym wyznaniem wiary trynitarniej”⁵².

25. Wspólnota braterska odzwierciedla Boży sposób bycia i dawania siebie; świadczy o tym, że „Bóg jest miłością” (1J 4, 8. 16). Życie konsekrowane wyznaje, że wierzy, i że żyje miłością Ojca, Syna i Ducha Świętego. Tym samym wspólnota braterska staje się odbiciem łaski Boga, Trójcy Miłości.

W przeciwieństwie do eremitów, którzy żyją w „milczeniu odosobnienia”⁶⁰ i również cieszą się wielkim szacunkiem Kościoła, życie monastyczne zawiera w sobie element wciąż rozwijającego się życia wspólnotowego, które prowadzi do przeżywania autentycznej komunii braterskiej, *koinonii*. Oznacza to, że wszyscy członkowie powinni czuć się budowniczymi wspólnoty, a nie jedynie odbiorcami korzyści, jakie mogą od niej uzyskać. Wspólnota istnieje o tyle, o ile rodzi się i buduje przy udziale wszystkich – każdego według jego darów – i o ile pielęgnuje mocną duchowość komunii,

---

⁵⁰ Por. Franciszek, Bulla *Misericordiae Vultus* (11.04.2015), w: „L'Osservatore Romano” 15(371), 2015, s. 4–15.

⁵¹ Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, Instrukcja *Życie braterskie we wspólnocie. Congregavit nos in unum Christi amor* (2.02.1994), 10, w: „L'Osservatore Romano” 5(163), 1994, s. 41.

⁵² Jan Paweł II, *Vita consecrata*, 21, s. 34. 60
KPK, kan. 603, s. 269.

prowadzącą do odczuwania i przeżywania wzajemnej przynależności⁵³. Jedyne w ten sposób życie wspólnotowe stanie się dla wszystkich wzajemnym wsparciem w wypełnianiu własnego powołania⁵⁴.

26. Wy, które podjęłyście życie monastyczne, pamiętajcie zawsze, że mężczyźni i kobiety naszych czasów oczekują od was świadectwa prawdziwej komunii braterskiej, ukazującej z mocą, że w społeczeństwie naznaczonym podziałami i nierównością wspólne życie jest możliwe i piękne (por. *Ps* 133, 1), mimo licznych różnic pokoleniowych, formacyjnych, a niekiedy kulturowych.

Niech wasze wspólnoty będą wiarygodnym znakiem, że te różnice nie tylko nie stanowią przeszkody dla życia braterskiego, ale je ubogacają. Pamiętajcie, że jedność i komunია nie oznaczają ujednolicenia, oraz że karmią się dialogiem, dzieleniem, wzajemnym wsparciem i głęboką empatią, zwłaszcza wobec członków słabszych i potrzebujących.

27. Pamiętajcie wreszcie, że życie braterskie we wspólnocie jest także pierwszą formą ewangelizacji: „Po tym wszyscy poznają, żeście uczniami moimi, jeśli będziecie się wzajemnie miłowali” (*J* 13, 34–35). Dlatego nalegam, aby nie zaniedbywać środków dla jego wzmocnienia, tak jak to proponuje i realizuje Kościół⁵⁵, nieustannie czuwając nad tym delikatnym i istotnym aspektem życia monastycznego. Mówiąc o dzieleniu się Słowem i doświadczeniem Boga, o rozeznaniu wspólnotowym, „można też wspomnieć o upomnieniu braterskim, rewizji życia i innych tradycyjnych formach. Są to konkretne sposoby oddania innym do dyspozycji i przekazania wspólnocie darów Ducha Świętego, których On tak obficie udziela dla jej zbudowania i dla jej misji w świecie”⁵⁶.

Jak powiedziałem ostatnio podczas spotkania z osobami konsekrowanymi przybyłymi do Rzymu na zakończenie Roku Życia Konsekrowanego⁵⁷, troszczcie się o bliskie relacje z siostrami, które Pan ofiarował wam jako cenny dar. Poza tym, jak przypominał święty Benedykt, fundamentem życia wspólnotowego jest „szanować starszych i miłować młodszych”⁵⁸. Owocność życia braterskiego we wspólnocie rodzi się również z wysiłku włożonego w zachowanie harmonii pomiędzy pamięcią o tym, co było, a nadzieją na przyszłość.

---

⁵³ Por. Jan Paweł II, *Novo millennio ineunte*, 43, s. 39–40.

⁵⁴ Por. Sobór Watykański II, *Perfectae caritatis*, 15, s. 267; KPK, kan. 602, s. 269.

⁵⁵ Por. Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, Instrukcja *Życie braterskie we wspólnocie...*, w: „L'Osservatore Romano” 5(163), 1994; KPK, kan. 607 § 2, s. 271; kan. 608, s. 271; kan. 665, s. 295; kan. 699 § 1, s. 309.

⁵⁶ Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, Instrukcja *Życie braterskie we wspólnocie...*, 32, w: „L'Osservatore Romano” 5(163), 1994, s. 46; KPK, kan. 619, s. 275; kan. 630, s. 279; kan. 664, s. 295.

⁵⁷ Por. Franciszek, Rozmowa z uczestnikami Jubileuszu Życia Konsekrowanego (1.02.2016), w: „L'Osservatore Romano”, 1–2.02.2016, s. 8.

⁵⁸ Benedykt z Nursji, *Reguła*, IV, 70–71, w: G. Holzherr OSB, *Reguła benedyktyńska...*, s. 68.

Autonomia klasztorów

28. Autonomia klasztoru wpływa korzystnie na stałość życia i wewnętrzną jedność wspólnoty, gwarantując odpowiednie warunki dla kontemplacji. Taka autonomia nie powinna jednak oznaczać niezależności czy izolacji, zwłaszcza w odniesieniu do innych klasztorów tego samego zakonu czy tej samej rodziny charyzmatycznej.

29. Świadomi, że „nikt nie buduje przyszłości, izolując się, ani też jedynie o własnych siłach, ale rozpoznając siebie w prawdzie komunii, która zawsze otwiera się na spotkanie, dialog, słuchanie, wzajemną pomoc”⁵⁹, starajcie się uchronić przed „chorobą skupiania się na sobie”⁶⁰ i strzeżcie wartości wspólnoty między różnymi klasztorami jako drogi, która otwiera na przyszłość, dostosowując i aktualizując w ten sposób trwale i unormowane wartości waszej autonomii⁶¹.

Federacje

30. Federacja jest ważną formą wspólnoty między klasztorami, które dzielą ten sam charyzmat, utworzoną po to, aby klasztory nie były odizolowane.

Zasadniczym celem federacji jest rozwijanie życia kontemplacyjnego w klasztorach, które ją tworzą, zgodnie z wymogami własnego charyzmatu, oraz zapewnianie pomocy w formacji stałej i początkowej, jak również w konkretnych potrzebach, przez wymianę mniszek czy dzielenie się dobrami materialnymi. Z uwagi na te cele federacje winny być popierane i tworzone⁷⁰.

Klauzura

31. Oddzielenie od świata, konieczne dla tych, którzy naśladują Chrystusa w życiu zakonnym, dla was, siostry kontemplacyjne, wyraża się w szczególności sposób przez klauzurę – przestrzeń intymności Kościoła-Oblubienicy, „znak wyłącznego zespolenia Kościoła-Oblubienicy ze swoim Panem, umiłowanym ponad wszystko”⁶².

---

⁵⁹ Franciszek, *Świadkowie Radości*, 3, w: „L'Osservatore Romano” 1(368), 2015, s. 9.

⁶⁰ Tamże.

⁶¹ Por. tamże; KPK, kan. 614–615, s. 73; kan. 628 § 2–1, s. 279; kan. 630 § 3, s. 279; kan. 638 § 4, s. 283; kan. 684 § 3, s. 303; kan. 688 § 2, s. 305; kan. 699 § 2, s. 311; kan. 708, s. 313; kan. 1428 § 1–2, s. 559. 70 Por. KPK, kan. 582, s. 263; kan. 684 § 3, s. 303.

⁶² Jan Paweł II, *Vita consecrata*, 59, s. 98. 72

Por. tamże; KPK, kan. 667, s. 295.

Klauzura została unormowana w czterech różnych formach i sposobach realizacji⁷²: oprócz tej, która jest wspólna dla wszystkich instytutów zakonnych, istnieją trzy formy charakterystyczne dla wspólnot życia kontemplacyjnego, określone jako papieska, konstytucyjna i monastyczna. Klauzura papieska została ustanowiona „zgodnie z normami wydanymi przez Stolicę Apostolską”⁶³ z wykluczeniem zewnętrznych zadań „czynnego apostołatu”⁶⁴. Klauzurę konstytucyjną określają normy własnych konstytucji, a klauzura monastyczna, chociaż zachowuje „ściślejszy”⁶⁵ charakter niż klauzura wspólna, pozwala łączyć podstawową funkcję sprawowania kultu Bożego z szerszymi formami przyjmowania osób z zewnątrz i udzielania gościny, zawsze jednak w zgodzie z własnymi konstytucjami. Klauzura wspólna jest najmniej ścisła ze wszystkich czterech⁶⁶.

Różnorodność sposobów zachowania klauzury wewnątrz tego samego zakonu winna być postrzegana jako ubogacenie, a nie jako przeszkoda dla komunii; chodzi o pogodzenie różnych zapatrywań na wyższym, jednoczącym poziomie⁶⁷. Taka komunia może się ukonkretniać przez różnorodne formy spotkań i współpracy, zwłaszcza w zakresie formacji stałej i początkowej⁶⁸.

Praca

32. Praca również dla was jest udziałem w dziele, które Bóg Stworzyciel wciąż realizuje w świecie. Takie działanie wprowadza was w ścisłą relację z tymi, którzy pracując odpowiedzialnie, żyją z owoców własnych rąk (por. *Rdz* 3, 19), wnoszą swój wkład w dzieło stwórcze i służą ludzkości. Praca nade wszystko pozwala wam solidaryzować się z ubogimi, którzy nie mogą przeżyć bez pracy, i którzy często, mimo że pracują, potrzebują opatrnościowego wsparcia ze strony braci.

Aby praca nie gasiła ducha kontemplacji, jak uczą nas wielcy święci kontemplatycy, a także by wasze życie było „w rzeczywistości i w duchu ubogie, prowadzone pracowicie” w umiarze, jak tego wymaga wasza profesja przez uroczysty ślub ewangelicznej rady ubóstwa⁷⁹, praca powinna być wykonywana z poświęceniem i wiernością, bez poddawania się mentalności współczesnej kultury nastawionej na wydajność i aktywizm. Niech tradycyjna benedyktyńska zasada „*ora et labora*” pozostaje dla was niezmiennie aktualna, niech was uczy odnajdywać wyważoną relację między

---

⁶³ KPK, kan. 667 § 3, s. 295.

⁶⁴ Tamże, kan. 674, s. 299.

⁶⁵ Tamże, kan. 667 § 2, s. 295.

⁶⁶ Tamże, kan. 667 § 1, s. 295.

⁶⁷ Por. J.M. Bergoglio, Intervento del 13 ottobre 1994 al sinodo dei vescovi sulla vita consacrata e la sua missione nella Chiesa e nel mondo [Wypowiedź z 13 października 1994 roku na synodzie biskupów o życiu konsekrowanym i jego misji w Kościele i w świecie], w: „Vida religiosa” 7(115), lipiec-wrzesień 2013.

⁶⁸ Por. Franciszek, *Świadkowie Radości*, 3, w: „L'Osservatore Romano” 1(368), 2015, s. 9. 79
KPK, kan. 600, s. 269.

pragnieniem Absolutu a zaangażowaniem w codzienne obowiązki, między spokojem kontemplacji a zapałem w służbie.

Milczenie

33. W życiu kontemplacyjnym, zwłaszcza tym całkowicie nastawionym na kontemplację, bardzo ważne jest, moim zdaniem, zwrócenie uwagi na milczenie zamieszkałe przez Obecność, milczenie jako konieczną przestrzeń dla słuchania i rozważania (*ruminatio*) Słowa oraz jako warunek niezbędny dla spojrzenia wiary dostrzegającego obecność Boga zarówno w historii osobistej, jak i braci i sióstr, których Pan wam daje, oraz w wydarzeniach dzisiejszego świata. Milczenie jest opróżnieniem z własnego „ja”, aby uczynić przestrzeń dla przyjęcia innych. Pośród wewnętrznego hałasu nie można kogokolwiek lub czegokolwiek przyjąć. Wasze życie całkowicie kontemplacyjne wymaga „czasu i umiejętności wyciszenia się”⁶⁹, by usłyszeć Boga i wołanie ludzkości. Niech więc zamilknie język ciała, a przemówi język Ducha poruszony miłością, jaką każda z was żywi do swojego Pana⁷⁰.

Milczenie Najświętszej Maryi Panny jest dla was wzorem. Potrafiła Ona przyjąć Słowo, ponieważ była Niewiastą Milczenia. Nie było to milczenie bezpłodne, puste, ale przeciwnie – pełne i obfitujące. Milczenie Dziewicy Maryi jest bogate w miłość, która uzdalnia do przyjęcia Innego i innych.

Środki komunikacji

34. W naszym społeczeństwie kultura cyfrowa wywiera decydujący wpływ na kształtowanie myśli i sposobu nawiązywania relacji ze światem, a zwłaszcza z ludźmi. Klimat kulturowy oddziałuje również na wspólnoty kontemplacyjne. Środki komunikacji z pewnością mogą być przydatnymi narzędziami w zakresie formacji i komunikowania się. Zachęcam was jednak do roztropnego rozeznawania, tak aby rzeczywiście służyły one formacji do życia kontemplacyjnego i koniecznej komunikacji, a nie stały się okazją do rozproszeń albo ucieczki od życia braterskiego we wspólnocie, by nie wpływały ujemnie na wasze powołanie, ani nie były przeszkodą dla całkowitego oddania się kontemplacji⁸².

---

⁶⁹ Franciszek, *Orędzie na XLVIII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu* (1 czerwca 2014): AAS 106 (2014), 114; por. Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Instrukcja Życie braterskie we wspólnocie...*, 10 i 34, w: „L'Osservatore Romano” 5(163), 1994, s. 40–41, 47.

⁷⁰ Por. Klara z Asyżu, *Czwarty list do św. Agnieszki z Pragi*, 35, w: Franciszek i Klara z Asyżu, *Pisma*, s. 517. 82 Por. KPK, kan. 666, s. 295.

35. Asceza wraz ze wszystkimi środkami proponowanymi przez Kościół dla opanowania siebie i oczyszczenia serca prowadzi również do uwolnienia od tego, co jest „światowością”, abyśmy żyli logiką Ewangelii, która jest logiką daru, zwłaszcza daru z siebie, rozumianego jako odpowiedź na pierwszą i jedyną miłość waszego życia. W ten sposób będziecie mogły odpowiedzieć nie tylko na oczekiwania braci i siostr, ale również na nieodłączne wymagania moralne i duchowe każdej z trzech rad ewangelicznych, które ślubowałyście podczas profesji uroczystej⁷¹.

Tym samym wasze w pełni złożone w ofierze życie nabiera silnego znaczenia profetycznego: wstrzeźliwość, oderwanie od rzeczy, dar z siebie w posłuszeństwie, przejrzystość w relacjach, wszystko staje się dla was bardziej radykalne i wymagające przez wybór wyrzeczenia się nawet „przestrzeni, kontaktów i wielu dóbr stworzonych [...] [jako] szczególny sposób ofiarowania «ciała»”⁸⁴. Wasz wybór życia ze stałością miejsca staje się wymownym znakiem wierności dla naszego zglobalizowanego świata, przyzwyczajonego do coraz szybszego i łatwiejszego przemieszczania się, pociągającego za sobą ryzyko, że nigdy i nigdzie nie zapaści się korzeni.

Także sfera relacji braterskich jest bardziej wymagająca w życiu klauzurowym⁷², ponieważ obliguje do nawiązywania trwałych i bliskich relacji we wspólnocie. Przez wasze pozostawanie blisko brata i siostry mimo istniejących między wami różnic zdań do rozstrzygnięcia, napięć i konfliktów do rozwiązywania, słabości do zaakceptowania, możecie być przykładem i wsparciem dla ludu Bożego i dla dzisiejszej ludzkości, naznaczonej i często rozdartej licznymi podziałami. Asceza jest również środkiem, przez który wchodzimy w kontakt z własną słabością i powierzamy ją czulej troskliwości Boga i wspólnoty.

Wreszcie – wysiłek ascetyczny jest konieczny, aby z miłością i wiernością wypełniać swoje codzienne obowiązki, traktując je jako okazję do dzielenia losu braci i siostr żyjących w świecie i do składania w ich intencji cichej i płodnej ofiary.

Świadectwo dawane przez mniszki

---

⁷¹ Por. Franciszek, Pozdrowienie na zakończenie Mszy Świętej (2.02.2016), w: „L'Osservatore Romano”, 4.02.2016, s. 6; KPK, kan. 599–601, s. 269; kan. 1191–1192, s. 475. 84 Jan Paweł II, *Vita consecrata*, 59, s. 98.

⁷² Por. Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, Instrukcja *Życie braterskie we wspólnocie...*, 10, w: „L'Osservatore Romano” 5(163), 1994, s. 40–41.

36. Drogie siostry, to, co napisałem w niniejszej konstytucji apostołskiej, niech stanowi dla was, które podjęłyście powołanie kontemplacyjne, skuteczną pomoc w kwestii odnowy waszego życia i misji w Kościele i w świecie. Oby Pan dokonał w waszych sercach swojego dzieła i przemienił was całkowicie w siebie, co stanowi ostateczny cel życia kontemplacyjnego⁷³, a wasze wspólnoty czy fraternie oby były prawdziwymi szkołami kontemplacji i modlitwy.

Świat i Kościół potrzebuje was jak „latarni”, które oświecają drogę mężczyzn i kobiet naszych czasów. Niech to będzie waszą proroczą misją. Wasz wybór życiowy nie jest ucieczką od świata spowodowaną lękiem, jak sądzą niektórzy. Nadal pozostajecie w świecie, nie będąc ze świata (por. *J* 18, 19), i choć oddzielone od niego przez znaki, które wyrażają waszą przynależność do Chrystusa, nie przestajecie wstawiać się za ludzkością, przedkładając Panu jej obawy i nadzieje, jej radości i cierpienia⁷⁴.

Nie pozbawiajcie nas waszego udziału w budowaniu świata bardziej ludzkiego, a zatem także bardziej ewangelicznego. Zjednoczone z Bogiem, słuchajcie wołania waszych braci i sióstr (por. *Wj* 3, 7; *Jk* 5, 4), którzy stali się ofiarą „kultury odrzucenia”⁸⁸ albo po prostu potrzebują światła Ewangelii. Ćwiczcie się w sztuce słuchania, „która polega na czymś więcej niż tylko słyszeniu”⁷⁵, i praktykujcie „duchowość gościnności”, przyjmując w waszym sercu i niosąc w waszej modlitwie to, co dotyczy człowieka stworzonego na obraz i podobieństwo Boże (por. *Rdz* 1, 26). Jak napisałem w adhortacji apostołskiej *Evangellii gaudium*: „wstawianie się za innymi nie oddala nas od prawdziwej kontemplacji, ponieważ kontemplacja, która zaniedbuje innych, jest oszustwem”⁷⁶.

W ten sposób wasze świadectwo będzie niejako koniecznym uzupełnieniem świadectwa tych, którzy będąc kontemplatykami w sercu świata, świadczą o Ewangelii, pozostając całkowicie zanurzeni w rzeczywistości i w budowaniu ziemskiego miasta.

37. Drogie siostry kontemplacyjne, dobrze wiecie, że również wasza forma życia konsekrowanego, jak każda inna, „jest darem dla Kościoła, rodzi się w Kościele, wzrasta w Kościele i cała jest ukierunkowana na Kościół”⁷⁷. Trwajcie zatem w głębokiej komunii z Kościołem, abyście stały się w nim żywą kontynuacją tajemnicy Maryi, Dziewicy, Oblubienicy i Matki, która przyjmuje i zachowuje Słowo, aby przywrócić je światu. W ten sposób będziecie miały udział w rodzeniu się i wzrastaniu Chrystusa w sercach ludzi często nieświadomie spragnionych Tego, który jest „drogą i prawdą, i

---

⁷³ Klara z Asyżu, *Trzeci list do św. Agnieszki z Pragi*, 12. 13, w: Franciszek i Klara z Asyżu, *Pisma*, s. 509; też, *Czwarty list do św. Agnieszki z Pragi*, 15. 16, w: tamże, s. 515.

⁷⁴ Por. Sobór Watykański II, *Gaudium et spes*, 4, s. 537. 88 Franciszek, *Evangellii gaudium*, 53, s. 33.

⁷⁵ Tamże, 171, s. 91.

⁷⁶ Tamże, 281, s. 141.

⁷⁷ J.M. Bergoglio, *Intervento...*, w: „Vida religiosa” 7(115), lipiec-wrzesień 2013.

życiem” (J 14, 6). Jak Maryja, bądźcie i wy „schodami”, po których Bóg schodzi, aby spotkać człowieka, i po których człowiek wchodzi, aby spotkać Boga i kontemplować Jego oblicze w obliczu Chrystusa.

ZAKOŃCZENIE I REGULACJE PRAWNE

W świetle powyższego postanawiam i ustaliam, co następuje:

Art. 1. W myśl kanonu 20 KPK, biorąc szczególnie pod uwagę 37 powyższych punktów, poprzez promulgację i publikację niniejszej konstytucji apostolskiej *Vultum Dei quaerere* zostają zniesione:

1. kanony KPK, które po części są bezpośrednio sprzeczne z którymkolwiek punktem niniejszej konstytucji;
2. a bardziej szczegółowo, punkty dyspozytywno-normatywne znajdujące się w:
  - konstytucji apostolskiej *Sponsa Christi* papieża Piusa XII z 21 listopada 1950 roku: *Statuta generalia Monialium*;
  - instrukcji *Inter praeclara* Świętej Kongregacji ds. Zakonników z 23 listopada 1950 roku;
  - instrukcji *Verbi Sponsa* Kongregacji ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego z 13 maja 1999 roku o życiu kontemplacyjnym i o klauzurze mniszek.

Art. 2 § 1. Niniejsza konstytucja jest skierowana zarówno do Kongregacji ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, jak i do poszczególnych żeńskich klasztorów kontemplacyjnych lub całkowicie kontemplacyjnych, należących do federacji lub pozostających poza nimi.

§ 2. Niniejsza konstytucja reguluje kwestie wymienione powyżej w punkcie 12 oraz rozwinięte w pp. 13–35.

§ 3. Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego ureguluje, jeśli będzie to konieczne, w porozumieniu z Kongregacją ds. Kościołów Wschodnich lub Kongregacją ds. Ewangelizacji Narodów, kwestie odmiennych sposobów realizacji niniejszych norm konstytucyjnych, zgodnie z różnymi tradycjami monastycznymi oraz z uwzględnieniem różnych rodzin charyzmatycznych.

Art. 3 § 1. Opracowując program życia wspólnotowego, poszczególne klasztory z wyjątkową uwagą zadbają, poprzez odpowiednie struktury, o określenie formacji stałej, która stanowi *humus* każdego etapu formacyjnego, począwszy od formacji wstępnej.

§ 2. Dla zapewnienia odpowiedniej formacji stałej federacji będą wspierać współpracę między klasztorami związaną z wymianą materiałów formacyjnych oraz wykorzystaniem cyfrowych środków komunikacji, zawsze przy zachowaniu odpowiedniej rozwagi.

§ 3. Poszczególne klasztory oraz federacje oprócz zadbania o staranny wybór sióstr powołanych na formatorki, towarzyszące kandydatkom na drodze osobistego dojrzewania, zatroszczą się również o pogłębianie formacji samych formaterek oraz sióstr z nimi współpracujących.

§ 4. Siostry powołane do spełniania delikatnej posługi w dziedzinie formacji mogą – *servatis de iure servandis* – uczestniczyć w specjalnych kursach formacyjnych organizowanych również poza własnym klasztorem, zawsze przy zachowaniu odpowiednich warunków, zgodnych z wymaganiami własnego charyzmatu. Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego wyda szczegółowe normy w tym przedmiocie.

§ 5. Klasztory poświęcą szczególną uwagę kwestii rozeznania duchowego i powołaniowego, zapewniając kandydatkom indywidualne prowadzenie oraz stosując odpowiednie wytyczne formacyjne, pamiętając zawsze, że na formację początkową należy przeznaczyć dużo czasu.

§ 6. Chociaż powstawanie międzynarodowych i wielokulturowych wspólnot jest znakiem uniwersalności charyzmatu, należy bezwzględnie unikać przyjmowania kandydatek z innych krajów tylko po to, aby zapewnić klasztorowi przetrwanie. Powinno się opracować kryteria zapewniające realizację tego ustalenia.

§ 7. Dla zapewnienia wysokiego poziomu formacji będzie się wspierać, zależnie od okoliczności, tworzenie domów formacji początkowej wspólnych dla kilku klasztorów.

Art. 4 § 1. Uwzględniając fakt, że modlitwa stanowi serce życia kontemplacyjnego, każdy klasztor zweryfikuje swój plan dnia, aby sprawdzić czy Pan jest w jego centrum.

§ 2. Należy dokonać oceny celebracji wspólnotowych, pytając czy są one rzeczywiście żywym spotkaniem z Panem.

Art. 5 § 1. Biorąc pod uwagę fakt, jak ważne jest *lectio divina*, każdy klasztor określi odpowiedni czas i formy realizacji wymogu lektury/słuchania, *ruminatio*, modlitwy, kontemplacji i dzielenia się Pismem Świętym.

§ 2. Zważywszy na to, że dzielenie się przemieniającym doświadczeniem Słowa z kapłanami, diakonami, osobami konsekrowanymi i świeckimi jest wyrazem prawdziwej komunii eklezjalnej, każdy klasztor określi sposoby realizacji tego duchowego promieniowania *ad extra*.

Art. 6 § 1. Każdy klasztor, opracowując program życia wspólnotowego i braterskiego, oprócz zadbania o staranne przygotowanie celebracji eucharystycznych, powinien przewidzieć również

odpowiednią ilość czasu na adorację eucharystyczną, umożliwiając udział w niej wiernym z lokalnego Kościoła.

§ 2. Należy dołożyć wszelkich starań w celu dokonania wyboru kapelanów, spowiedników i kierowników duchowych, biorąc pod uwagę specyfikę własnego charyzmatu oraz wymagania życia braterskiego we wspólnocie.

Art. 7 § 1. Siostry powołane do sprawowania posługi władzy, oprócz troski o własną formację, zadbają o to, by kierować się prawdziwym duchem braterstwa i służby, potrzebnym dla tworzenia radosnego klimatu wolności i odpowiedzialności, aby w ten sposób sprzyjać osobistemu i wspólnotowemu rozeznawaniu oraz komunikowaniu w prawdzie tego, co każdy członek wspólnoty robi, myśli i czuje.

§ 2. W programie życia wspólnotowego chętnie uwzględni się wzajemne przekazywanie sobie darów ludzkich i duchowych każdej siostry oraz będzie się sprzyjać temu przekazowi dla wzajemnego ubogacenia i rozwoju relacji braterskich.

Art. 8 § 1. Autonomii prawnej powinna odpowiadać rzeczywista autonomia życia, a to wymaga: określonej, nawet niewielkiej liczby sióstr, pod warunkiem, że większość z nich nie jest w podeszłym wieku; żywotności potrzebnej dla realizowania i przekazywania charyzmatu; realnej zdolności do prowadzenia formacji i zarządzania; godnego i na odpowiednim poziomie życia liturgicznego, braterskiego i duchowego; znaczącej obecności w Kościele lokalnym oraz włączenia się w jego życie; możliwości utrzymania się; odpowiedniej struktury/stanu budynku klasztornego.

Niniejsze kryteria należy rozpatrywać łącznie i w ujęciu całościowym.

§ 2. W przypadku niespełniania kryteriów wymaganych dla rzeczywistej autonomii klasztoru, Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego oceni zasadność powołania komisji *ad hoc* składającej się z ordynariusza, przewodniczącej federacji, asystenta federacji oraz opatki lub przeoryszy klasztoru. W każdym przypadku taka interwencja będzie miała na celu uruchomienie procesu towarzyszenia wspólnocie w jej odnowie lub w zamknięciu klasztoru.

§ 3. Proces ten mógłby przewidywać również afiliację do innego klasztoru lub powierzenie sprawy przewodniczącej federacji i jej radzie, jeśli klasztor należy do federacji. W każdym przypadku ostateczna decyzja przysługuje Kongregacji ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego.

Art. 9 § 1. Wstępnie wszystkie klasztory powinny należeć do federacji. Jeśli dla szczególnych powodów klasztor nie może przystąpić do federacji, po głosowaniu kapituły zwróci się on o

pozwolenie do Stolicy Świętej, do której należy rozeznanie czy zezwolić na pozostawanie poza federacją.

§ 2. Federacje będą mogły tworzyć się nie tylko i nie wyłącznie na podstawie kryterium geograficznego, ale również w oparciu o podobieństwo ducha i tradycji. Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego wskaże sposoby realizacji tego zalecenia.

§ 3. Zostanie także zagwarantowana pomoc w formacji i w konkretnych potrzebach przez wymianę mniszek i dzielenie się dobrami materialnymi, według rozporządzenia Kongregacji ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, która określi ponadto zakres kompetencji przewodniczącej i rady federacji.

§ 4. Będzie się popierało złączenie klasztorów, także prawne, z odpowiednim zakonem męskim. Będzie się również sprzyjać tworzeniu konfederacji i międzynarodowych komisji składających się z różnych zakonów, ze statutami zatwierdzonymi przez Kongregację ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego.

Art. 10 § 1. Każdy klasztor, po głębokim rozeznaniu, szanując własną tradycję oraz wymogi swoich konstytucji, poprosi Stolicę Świętą o taką formę klauzury, jaką pragnie zachowywać, w przypadku, gdy odbiega ona od dotychczas obowiązującej.

§ 2. Po ostatecznym wybraniu i zatwierdzeniu jednej z przewidzianych form klauzury każdy klasztor dołoży starań, aby jej przestrzegać i żyć zgodnie z tym, co ona oznacza.

Art. 11 § 1. Nawet jeśli niektóre wspólnoty monastyczne zgodnie z prawem własnym mogą posiadać dochody, nie są zwolnione z obowiązku pracy.

§ 2. W przypadku wspólnot oddanych kontemplacji owoc pracy ma nie tylko służyć zapewnieniu godziwego utrzymania, ale również, o ile to możliwe, wspieraniu ludzi ubogich oraz klasztorów znajdujących się w potrzebie.

Art. 12. W planie dnia każdego klasztoru należy przewidzieć odpowiedni czas na chwile milczenia, aby sprzyjać tworzeniu klimatu modlitwy i kontemplacji.

Art. 13. Każdy klasztor powinien przewidzieć w swoim programie życia wspólnotowego odpowiednie środki wyrażające zaangażowanie ascetyczne życia monastycznego, tak aby uczynić je bardziej profetycznym i wiarygodnym.

Rozporządzenia końcowe

Art. 14. § 1. Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego wyda, zgodnie z duchem i normami niniejszej konstytucji apostolskiej, nową instrukcję odnośnie do kwestii wymienionych w punkcie 12.

§ 2. Artykuły konstytucji lub reguł poszczególnych instytutów po dostosowaniu do nowych rozporządzeń winny być przedłożone do zatwierdzenia przez Stolicę Świętą.

W Rzymie, u Świętego Piotra, dnia 29 czerwca, w Uroczystość Świętych Apostołów Piotra i Pawła, w roku 2016, czwartym mojego pontyfikatu.

Franciszek